

# Mit kíván az MDF?

2019 május 18. Flag

## Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

*Országos gy?lés 1989. március 11-én – „Az események felgyorsultak”*

Az országos gy?lés helye: a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem. Jól hangzik. A díszteremben ott ül a névadó „mester” szobra. Legföljebb majd eltakarjuk, mondja valaki az egyik el?zetes megbeszélésen. Végül azután úgy is történt. Nagy az érdekl?dés mindenfelé, el?tte sajtótájékoztatóra van szükség. Ez lassan az én munkámnak számít. Tudom, hogy a legfontosabb „hívó” szavakra kell összpontosítani, és alaposan végig kell

gondolni hozzá a Magyar Demokrata Fórum mibenlétét. Ami most elhangzik, jó darab ideig visszhangozni fog, már ott, a küldöttek között, azután majd szélesebb körben is, itthon és külföldön. (És visszhangzott is, visszaköszöntek hosszú ideig, ha az MDF irányzatai kerültek szóba.)

Nekem akkor kiindulópont és f? cél volt egy széles demokratikus összefogás, vagyis a polgári politikai hagyományok, az 1948 el?tti pártoké, a kereszténydemokrata, a szociáldemokrata, a liberális és a parasztpárti tradíció alapján, hozzátéve az MDF létrejöttében igen jelent?s – bár nem kizárólagos – ösztönzést jelent? népi írók mozgalmát. Természetesen fontos hangsúlyt biztosítva a nemzeti függetlenség és a határon túli magyarság kérdésének. Magyarországon 1956 után a kommunista hatalom – szinte végig – a legf?bb veszélyt a nacionalizmusban látta. Sehol máshol nem volt annyira gyanús évtizedeken át a „nacionalizmus”, mint nálunk. Elegend? a belügyi szervek jelentéseinek nyelvét tanulmányozni.

Nem kevés töprengés után döntöttem, s végül ezt mondtam el az országos gy?lés el?tti sajtótájékoztatón: a Magyar Demokrata Fórum mozgalomként koalíciós szervezet, három f? irányzat található benne, a kereszténydemokrata, a liberális és a harmadik utas. Mivel ma a liberális nálunk hellyel-közzel szitokszó lett, amerikai értelemben használják mint balliberálist, nálunk viszont egyáltalán nem err?l volt szó. A magyar történelmi hagyományokat és a polgári szabadságjogokat jelentette. Úgy éreztem, hogy a „szabad” demokraták hajlamosak kissé kisajátítani a szabadelv?séget. A harmadik utast pedig a népi helyett mondtam, nehogy populistának fordítsák, s ?szintén szólva én ezt az irányzatot akkor valójában baloldalinak gondoltam, a társadalmi igazságosság iránti igény jelen volt gondolkodásunkban. Ezzel pedig az MDF lefedte a parlamentáris demokrácia f? mez?it. Érdekes módon hosszú kort ért meg az irányzatoknak ez a tagolása, még jóval az 1990-es választások után is emlegették.

Ezekben a s?r? márciusi napokban megérkezik Budapestre Ryszard Kapu?ci?ski barátunk, a nagyszer? lengyel író-riporter. Jó jel. Ahová ? megy, megd?lnek a zsarnoki rendszerek. Ott volt szerte a földgolyón – Latin-Amerikától Afrikáig és Iránig –, amikor sorsdönt? változások történtek. Természetesen jön az országos gy?lésre, nyugtat meg, amikor programjáról kérdezem.




Marx Károly szobra az országos gy?lés transzparense mögött a budapesti közgazdaságtudományi egyetem aulájában. Példa nélküli
kísérlet
Fotó: Bánkúti András

## Vagy-vagy

És eljött 1989. március 11. Marx diszkréten meghúzza magát a kifeszített drapéria mögött, melyen az MDF országos gy?lése fölirat és a két történelmi címer látható. Mintha ünnepségre érkeztem volna. Úgy látom, minden a tervek szerint alakul. Köszönet a szervez?knek! Hajlamosak vagyunk elfeledni a történelemnek azokat a szerepl?it, akik nem lépnek a színpadra, de nélkülük nem ment volna az egész. Sorra érkeznek a vendégek, a delegátusok, a diplomaták, az újságírók. Rengeteg van ez utóbbiakból. Itt van Sz?rös Mátyás, a parlament új elnöke és Mark Palmer, az amerikai nagykövet. Major Lacit üdvözlöm, ? lett az MSZMP szóviv?je, egyetemista korunkból jól ismerjük egymást. Kit?n? nyelvérzéke volt, miskolci fiú, eszembe nem jutott volna, hogy ? itt köt ki, föltehet?leg lakás ígéretével csábították a pártba. Különös helyzet volt, amikor együtt nyilatkozunk a 168 Órának (délután került adásba).

Elmondtam egyébként, hogy a tájékoztatásban és a gazdasági életben az MSZMP továbbra is monopolhelyzetben van, és pártalakítás anyagiak hiányában nem könny? ügy. A Himnuszt a nagy terem egyik sarkában énekeljük: Bakos István, Fekete Gyula, Csurka István, Joó Rudolf, Csoóri Sándor s jómagam. A pódiumról azután az ideiglenes elnökség nevében Für Lajos köszönti a több mint 700 f?nyi közönséget (vendégek és újságírók az MDF-csoportok delegáltjai mellett), 558 küldött képviseli 208 helyi csoportunkat, összesen 13 200 tagot 159 településr?l. A küldöttek jóváhagyják az országos gy?lés elnökségét (Bene Éva, Bíró Zoltán, Csurka István, Fekete Gyula, Für Lajos, Furmann Imre, Kálmán Attila, Kiss Gy. Csaba, Kozma Huba, Lezsák Sándor), fölváltva ülünk azután a pódiumon. Bíró Zoltán elmondja, hogy minap Csurka Istvánnal együtt tárgyaltak az MSZMP-t képvisel? Fejti György kb-titkárral és társaival; hangsúlyozza, csupán informatív jelleg?nek tartják a találkozást, hogy az MDF legf?bb követelése az alkotmányozó nemzetgy?lés.

A megnyitóbeszédet Csoóri Sándor tartja: a fórum jöv?jér?l kell döntenünk, mondja, szerinte találhatunk olyan megoldást, amely a vagy-vagyokat összebékítheti. Most is hangsúlyozza a mentális fordulat szükségességét: „Igazi változások csak akkor érhet?k el, ha a bolsevizmus és a megbukott szocializmus emlékét kisöprik Magyarországról és a lakosság fejéb?l is.” Elhangzanak a különféle hazai és külföldi szervezetek nevében küldött köszöntések, üdvözletek (távirat még Mihail Gorbacsovtól is érkezett). Utána pedig Antall József el?adása következik. Tartásán látszik, mekkora jelent?séget tulajdonít ennek a fölszólalásnak. Helyzetelemzéssel kezdi, világosan leszögezi: „Az események felgyorsultak.” Egyértelm?en elmondja, nézete szerint az MSZMP-nek föl kell adnia állampárti jellegét, majd hosszasan fejtegeti, hogyan látja a reformpárti kommunista politikusok törekvéseit, ugyanakkor azt hangsúlyozza: „politikai pártokra van szükség Magyarországon a magyar nemzeti demokrácia politikai programjában gondolkodó er?knek is”. Javasolja, hogy a megválasztott elnökség küldjön ki bizottságot a párttá alakulás kérdésének mérlegelésére. Meglehet?sen bonyolult kett?s szerkezetet vázol föl a mozgalmi MDF-r?l és megalakítandó pártjáról. A vége felé említi, hogy milyen er?kkel látja az összefogást szükségesnek: „a népi-nemzeti mozgalom, a polgári demokrácia és az agrárdemokrácia középfelé húzó er?it a kereszténydemokráciában megnyilvánuló világnézeti indíttatású irányzatokkal”. Mindezt kissé hosszasan-unalmasan magyarázza, a teremben mocorgást tapasztalhatunk, egy-egy szórványos taps jelzi, befejezhetné már. Föllépése nem volt meggy?z?. Nem tudom, ki hihette akkor, hogy b? fél év múlva ? lesz az MDF elnöke. Maga is érezte a kudarcot, a szünetben kéri, tekintsük semmisnek jelöltségét az elnökségbe.

Világosabb volt Kulin Ferenc fölszólalása, ? egyértelm?en a párttá alakulás mellett érvelt, megemlítvén, hogy egyel?re persze vannak ennek anyagi és szervezeti akadályai. Fölhívta arra a figyelmet, hogy a hatalom most már hajlamos elfogadni a többpártrendszer gondolatát, alakulnak is rendre a régi-új pártok, ez azonban megoszthatja az ellenzéket, végeredményben az MSZMP-nek biztosíthatja a választási gy?zelmet. Beszéde befejezéséül azt javasolja, az országos gy?lés alakítson miel?bb bizottságot a párttá alakulás el?készítésére.

Sz?cs István mérnök, százhalombattai küldött hozzászólásában arra hívta föl a figyelmet, hogy az MDF-nek ki kell alakítania álláspontját a KGST-hez f?z?d? kapcsolatainkról. Egyetért? taps fogadta azt a megjegyzését, hogy érdemes volna minél több közgazdászt és m?szaki szakembert bekapcsolni tevékenységünkbe. A szünetekben heves viták folynak a küldöttek között. Egyezkedések, javaslatok készülnek a jelöl?bizottságnak és a pódiumon ül?knek. Hogy talán még X vagy Y jó volna, de a listákon szerepl?ket illet?en – ó, ártatlan id?k! – nemigen van kifogás. Enökséget, választmányt, etikai és számvev?bizottságot kell választanunk.

A tanácskozás második napján folytattuk a vitát, és elkezd?dött a tisztségvisel?k megválasztása. Kés?bb láthattam, milyen szerepet játszott a választásban a gy?lés alkalmi napilapja. A kevésbé tájékozott küldöttek innen is szerezhettek ötleteket. A hozzászólók között volt, aki a szellemi mozgalom jelent?ségét emelte ki, mások a pártszer? m?ködés el?nyeit hangsúlyozták. Szabad György úgy vélte, a jelenlegi parlament nem alkalmas a törvényalkotó munkára, az új alkotmány elkészítése el?tt demokratikus választásokat kell tartani. Joó Rudolf

beszámolt nemzetközi kapcsolatainkról, egyértelm?vé téve, hogy a fórum részt kér a magyar külpolitika meghatározásából. Szigethy Gábor a mozgalom jelleget hangsúlyozta, hatásos pontokban (21-ben) foglalta össze, mit kíván az MDF. Ez került bele azután az országos gy?lés nyilatkozatába is. Reg?s Sándor szegedi televíziós újságíró a tanácskozáson mikrofonvégre kapta Ryszard Kapu?ci?skit. „Úgy érzékelem – mondta a lengyel író –, hogy a lengyel és magyar szívek ismét egyforma ritmusra dobognak, éppúgy, akár 1848-ban vagy 1956-ban. A lengyel és magyar helyzet mostani jelent?sége nem csupán egyfajta érdekesség, mutatja egyben a mély rokonszenvet is. Hosszú út vár ránk, lassú folyamatról van szó. Tudatában vagyunk ennek, ha már elhatároztuk, hogy erre megyünk. […] Egy olyan kísérletet viszünk végbe, amely példa nélküli a történelemben.”



Antall József 1990 márciusában
Fotó: MTI–Mónos Gábor

## Nevek a táblán

A második világháború áldozatainak emlékezetér?l többen is szóltak. Ifj. Fasang Árpád javasolta, hogy a húsvét utáni hatodik vasárnap legyen a nemzeti megbékélés napja, amelyen a magyarországi egyházak emlékezzenek a háború idején elpusztult honfitársainkra, az Auschwitzban megölt zsidókra és cigányokra, a hadifogolytáborokban elhunytakra. A tanácskozás elnöksége elismeréssel üdvözölte a kiskunmajsai szervezet kezdeményezését, hogy elhatározták az elhagyott helyi zsidó temet? rendbetételét.

Délután „fokozódik” a hangulat, érezhet?ek a politikai rivalizálás hullámai, komoly tétek vannak már, hiszen választunk. Fönt ülök a pódiumon, kissé fáradtan már, látom, az elnökl? Csurka mellettem nehezen tartja kézben a tanácskozást. Egész máshol járnak a gondolataim, mikor hirtelen se szó, se beszéd nekem adja át az elnöki pálcát. Próbálom határozottabbra fogni. Fekete Gyula így emlékezik erre: „Csurkával is szembefordul a hangulat, Kiss Gy. Csaba kezéb?l némiképp kicsúszik az elnöklés.” (Naplóm a történelemnek 1941–2000, 3. 2149. l.). Lehet. Mindenesetre nem siklott félre ekkor sem az országos gy?lés.

Fontos fölszólalás volt a második napon Csengey Dénesé. Hatásos beszédében sikerült megoldást találnia a kezdett?l fogva a gy?lést feszít? kérdésre: azt javasolta, hogy a megválasztandó elnökség dolgozza ki a párttá alakulás föltételeit. Úgy látszott, meggy?z?ek voltak a szavai, ezt megnyugvással fogadta a terem. Elfogadtuk az alapszabály-módosításokat (hogy például más pártok vagy szervezetek tagjait ne lehessen az MDF-ben tisztségekre megválasztani). Meghallgattuk a szövegez?bizottságok jelentését, majd elfogadtuk a programnyilatkozatot is. Ezután következett a szavazatszed? bizottság jelentése.

Megszületett a 15 f?b?l álló elnökség, írom a nagy táblára a neveket, a legtöbb szavazatot Csengey Dénes kapta, utána Für Lajos és Lezsák Sándor, a leköszönt ideiglenes elnökség mind a hét jelölést vállaló tagját beválasztották, az újak közül Furmann Imre, ifj. Keresztes Sándor, Kozma Huba és Szabó Tamás személyével n?tt a vidékiek aránya. Az írók és humán tudósok mellett vannak már közgazdászok, jogászok is. A választmány összetétele (hiúságomnak hízelgett, hogy a legtöbb szavazatot kaptam) jobban tükrözi egyéb foglalkozások és f?városon túli régiók jelenlétét. Itt volt köztünk Genfb?l Luka László, aki javasolta a svájci Nagy Lászlót, a nemzetközi cserkészmozgalom egyik volt vezet?jét, így ? is bekerült a választmányba. Estére hajlott az id?, a vidékiek már hazaindultak, amikor nemzetközi sajtótájékoztatót tartott az új elnökség. Bíró Zoltán, akit ügyvezet? elnöknek választott az új testület, világosan elmondta, elkerülhetetlen, amennyiben az MDF részt kíván venni a választásokon, meg kell majd szerveznie pártját, de a választásokig szükség van a választójogi törvényr?l dönt? alkotmányozó nemzetgy?lés fölállítására.

## Józan alaphang

Példátlanul nagy nemzetközi figyelem kísérte az országos gy?lés tanácskozását. Összesen 12 külföldi tévétársaság jelent meg, mértékadó hírügynökségek voltak itt, számos helyszíni tudósítás született. Március 10-én a francia AFP így harangozta be a rendezvényt: „Az MDF arra törekszik, hogy Magyarországon a hatalom és a független mozgalmak között megegyezés által történjenek gyökeres változások.” Úgy éreztem, hogy sikerült az általunk formált képet közvetíteni. A Neue Zürcher Zeitung cikkében „visszafogott, józan alaphangot” említett, a mozgalom követelései polgári centrumpárt formálódását sejtetik. „Ez a kongresszus […] egy új szakaszt jelent a Magyarország által megkezdett úton” – olvashattuk a párizsi Libérationban. A Frankfurter Allgemeine Zeitung második, márciusi 14-i tudósításában írta Viktor Meier: „Rend és nyugalom uralkodott a magyar demokrácia e születési óráján.” Körültekint?en elemezte a körülményeket, kiemelte, mekkora taps fogadta a munkás?rség megszüntetésér?l szóló követelést. A fontosabb angol lapok is hírt adtak az országos gy?lésr?l. A londoni The Times tudósítója így fogalmazott: „Az MDF világosan kinyilvánította, hogy számukra mindaddig elfogadhatatlan a kommunistákkal való koalíció, amíg ezt nem el?zik meg szabad választások.” B? terjedelemben tudósítottak az eseményr?l a lengyel lapok is, de a független krakkói katolikus Tygodnik Powszechny az összképet fölületesnek és hiányosnak tartotta áprilisi cikkében. Ennek a hetilapnak (?k közölték ’87 november végén a lakiteleki találkozóról álnéven írt beszámolómat) itt volt Tadeusz Szyma személyében egyik újságírója, aki részletesen bemutatta az MDF létrejöttének körülményeit, a fórumot pragmatikus mozgalomként említette, amely azért nem alakult párttá, mert különböz? eszmei áramlatok híveit tömöríti, és nem kíván részérdekek képviseletére vállalkozni.

Fölszabadult öröm jellemezte a március 14-én a sportcsarnokban tartott ünnepélyes nagygy?lést. Lengyel vendégeinkkel, az Állampolgári Bizottság két krakkói képvisel?jével, Stefan Wilkanowiczcsal és Andrzej Potockival mentem oda. Ketten voltak a szónokok: Csurka István és Für Lajos. Jól érzékeltette Csurka, hogy minden változás ellenére a magyar társadalom nagy része bizalmatlan, nem hisz a fordulatban, nehezed? életkörülményei közepette a f? kérdés számára, hogy miként tud felszínen maradni. Súlyos társadalmi feszültségek vannak az országban, és a tárgyalások során sem lehet ezt figyelmen kívül hagyni, hiszen ma is élnek közöttünk sokan kilátástalan sorban: „Ezért tehát a tárgyalóasztalhoz becsületes ember csak úgy ülhet le, ha valami garanciát kap arra, hogy a dolgozó tömeg kiszolgáltatottsága és elnyomorodása megáll.”

Für Lajos magával ragadó, lendületes beszédet tartott, március 15-e szellemében szólott céljainkról. „…arra kell törekednünk, hogy ezt a célt, a nemzet függetlenségét a közeli vagy a távolabbi jöv?ben, de mindenképpen elérjük.” A napirenden lév? alkotmányozó nemzetgy?lésr?l: „Szükséges tehát, hogy a mostani parlament átadja helyét egy szabadon és demokratikusan választott országgy?lésnek, alkotmányozó nemzetgy?lésnek.” Világosan leszögezte, hogy nem tartjuk lehetségesnek a koalíciót az MSZMP-vel. Magasan jártak mondatai, érezhet? volt a szónok hatása a közönségre. Mintha Kossuth híres megajánlási (1848. július 11.) beszédének a húrját pendítette volna meg, mikor a további szervez? munkára biztatott: „Toborozni, toborozni!” (Apám a XV. kerületi csoport tagjaként el is határozta, hogy egy hónap alatt tíz új tagot fog beszervezni.)

Gyakorlati kérdésekr?l is beszélt a továbbiakban, az anyagi alapok hiányáról és a saját tájékoztatási eszközök fontosságáról. Csúcspontra jutva befejezésül a Bécsb?l Pozsonyba visszatért Széchenyi 1848. március 15. utáni levelét idézve: „Ha reactió nem történik és több lesz bennünk a hazafiság, mint az irigység, több a polgári erény, mint a dicsvágy, én biz’ azt hiszem, lesz még a magyarbul valami – lesz pedig sok!” Tapsviharral válaszoltak a jelenlév?k. Nem hiányzott a lengyel részvétel sem. Elhangzott a magyar–lengyel szolidaritás üdvözlete. Majd Stefan Wilkanowicz beszéde következett, ? az Állampolgári Bizottság krakkói részlegének üdvözletét közvetítette. A hasonló helyzetr?l és a közös sorsról beszélt. Magától értet?d? lelkesedéssel fogadták a jelenlév?k az ? szavait is. Valójában ezzel ért véget az MDF els? országos gy?lése.

**(Részletek a Harminc év után: 1988/1989 cím?, a Nap Kiadónál megjelen? kötetb?l)**

**Kiss Gy. Csaba**

*A szerz? az MDF alapító tagja, m?vel?déstörténész, az MTA doktora*
www.magyarnemzet.hu

**Tisztelt olvasók!**
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu




**Ajánló**